

2345

269583

2345 Inv. A. 34.754

Edgar Poë

V. 57537 Inv. 2345.

Cărăbușul de aur

Nuvelă extraordinară

80

3805.

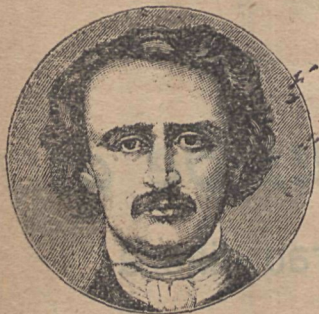
820(73) - 32 = 59

BUCUREȘTI

BIBLIOTECA „LUMEN” No. 11

10. STR. FILITIS, 10

2
9B
1961CENTROL 15
Edgar - Allan - Poë

Edgar-Allan-Poe s'a născut în Boston (America) la 19 Ianuarie 1809 din părinți comedianți ambulanz. Orfan la vârsta de 2 ani, Poe a avut o copilărie nefericită. Viața lui întreagă plină de sbucium și nestatornicie, precum și temperamentul său excentric, pasional și nervos, au făcut ca Edgar Poe să fie tipul clasic al geniului desechi-
librat.

Filosof în poemele sale, Poe disprețuește democrația și neagă civilizația. Scrierile sale de o putere extraordinară, zgudue nervii celui mai calm cititor; ele au fost traduse în toate limbile europene. Cele mai celebre nuvele ale sale sunt: Cărăbușul de aur, Casa Ușer, Pisica neagră, etc.

În ziua de 7 Octombrie 1849, a fost găsit pe strădele orașului Baltimore (America) un om aproape mort. Lovit de un acces de delirium tremens, nenorocitul fu dus la spital unde a doua zi muri. Acest alcoolic nu era altul decât Edgar Poe, unul din cele mai mari genii ce a produs America și ale cărui scrieri uimesc o lume întreagă.

B.C.U. Bucuresti

C3805

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI

COTA

2345

RC230/93

Cărăbușul de aur

Făcusem cunoștință acum câțiva ani cu un oarecare William Legrand. Făcând parte dintr'o bună și veche familie protestantă, el fusese bogat într'o vreme, dar desele nenorociri îl aduseseră în mizerie. Pentru a se feri de umilirea nenorocirilor sale, părăsi Noul Orleans, orașul unde se născuse și veni să locuiască în insula Sullivan, aproape de Charleston în Carolina de sud. Această insulă e foarte curioasă. Are trei mile în lung și-i compusă numai din nisip de mare, iar lărgimea sa nu trece peste un sfert de milă. Un golf mic, — aproape nebăgat în seamă și care se scurge printre trestiușul locuit de păsări de apă, o desparte de continent. Are o vegetație slabă și pipernicită; nu întâlnești nici un copac. La marginea de apus, aproape de fortul Moultrie, în mijlocul clădirilor de lemn, locuite vara de oamenii cari fug de frigurile dela Charleston, singur palmierul dă puțină umbră și încolo nimic.

O leasă de mirt acoperă restul insulei și o transformă într'un crâng parfumat, aproape de nepătruns.

Pe timpul când făcui cunoștința sa, Legrand își clădise o colibă în partea cea mai deasă a acestui crâng.

Imi plăcu atât de mult în cât foarte curând ne împrietenirăm în această singurătate. Băgai de seamă că avea o educație solidă, adâncă ; dar o misantropie nevindecată îl făcea omul cel mai schimbător din lume, sceptic sau entuziast de azi pe mâine. Cu cărțile sale — avea foarte multe — se ocupa puțin ; principalele sale petreceri erau vânătoarea și pescuitul, goana după scoicării mai ales.

Avea o colecție de modele entomologice pe care Swammerdan i-o pizmuia.

Un negru bătrân numit Jupiter îl întovărășea în plimbările sale ; acest negru liberat de părinții săi, îi era cu trupul și cu sufletul credincios ; el nu voise cu nici un preț să părăsească pe tânărul său *massa Will*, pe care de bună voe îl urma ca o umbră. Se poate ca și părinții lui Legrand, crezându-l cam țicnit, să-i fi dat un supraveghetor credincios...

Iernele sunt rar friguroase în insula Sullivan. Să aprinzi focul acolo este aproape un eveniment. Cu toate astea, pe la mijlocul lui Octombrie 18... era o zi foarte friguroasă. Cu puțin înainte de apusul soarelui, m'am dus să-mi văd prietenul, de care nu știam nimic de câteva săptămâni. Sosit la colibă, ciocăniți și neprimind răspuns, am căutat cheea în locul obișnuit și am intrat. Un foc bun pâlpâia în vatră : am desbrăcat paltoarele și m'am așezat într'un fotoliu așteptând pe gazdă.

Intr'amurg sosiră și ei. Jupiter se apucă râzând să pregătească o găinușe pentru cină, fericit că vedea pe stăpânul său într'una din rarele clipe de entuziasm.

Legrand găsisse un bivalv de un soi necunoscut ; vâ-nase și prinsese un cărăbuș pe care-l credea nou și asupra lui voia să-mi dau eu părerea adoua zi.

— Pentru ce nu astăseară ? — întrebai eu încălzin-

du-mă.

— Ah! dac'aș fi știut că ești aici! Dar nu puteam să ghicesc. — Întorcându-mă am întâlnit pe locotenentul G., i-am împrumutat cărăbușul, pe care mi-l va înapoia tocmai mâine. Dormi aici! O să vezi cel mai incântător lucru al creațiunii. Este de culoarea aurului, mare cât o nucă, cu trei pete negre pe dos... Cât despre coarne...

Nu era de coarne! masa Will, — întrerupse negrul. — Cărăbușul e cu totul de aur, dela început până la sfârșit, afară de aripi. Este mai greu ca tot ce-am văzut vreodată.

— Ai dreptate, răspunse Legrand, dar bagă de seamă să nu 'ți ardă găinușa. Această insectă strălucește ca un metal, așa că părerea d-tale ar fi de crezut. De altfel, vom vedea mâine. Am să încerc să o desenez de o cam dată.

El se așeză la o masă mică, luă un condei și cerneală, dar nu găsi hârtie.

— Nu face nimic! — zise el. Asta ajunge.

Scoase din buzunar o bucată de hârtie groasă, foarte murdară și făcu deasupra o schiță. După ce isprăvi desemnul mi-l întinse mie; dar în acelaș moment, o mârâială se auzi și un câine enorm Tera-nova, proprietatea lui Legrand, se repezi în cameră, îmbulzindu-mă cu lingușirile sale. Când putui să scap de săriturile lui, privii hârtia și rămăsei foarte nelămurit de desemnul prietenului meu.

— Nu văd nici un cărăbuș, zisei eu. Imi pare că ai desemnat aici un craniu sau un cap de mort.

— Un craniu? zise Legrand, — Ah! da... Pricep. Seamănă puțin — două din pete arată ochii, a treia gura. Dealtfel forma generală este ovală.

— Da, poate că așa să fie. Mă tem însă că nu ești

artist destul de bun. M'așteptam să văd cărăbușul pentru...

— Cu toate astea nu sunt un cărpaciu ; am avut buni profesori și mă laud că desemnez destul de bine.

— Glumești, iubitule. Desigur, a craniu poate să semene desemnul tău, dar nu-i de fel un cărăbuș ! Unde sunt mai întâi coarnele de care-mi vorbești ?

— Coarnele ? zise Legrand, coarnele !... îmi pare că le-am desemnat destul de bine ?

— Foarte bine, dar nu le văd. Ți întinsei hârtia, căci nu se vedeau coarne de fel și desemnul seamăna, să juri, cu un cap de mort.

El luă desemnul supărat și voia să-l arunce în foc, când deodată îngălbeni. Examină curios hârtia, luă o lumânare și se așază tocmai în colțul celălalt al odăiei. După câteva minute de atenție, scoase portofoliul și o vîri înăuntru cu grijă, apoi se cufundă adânc în gânduri. Plecai fără ca el să facă cea mai mică sforțare pentru a mă reține.

O lună după asta, primii la Charleston vizita lui Jupiter.

— Ei bine ? îi ziseiu eu, ce mai nou, Jup ? ce mai face stăpînul tău ?

— Rău — îmi răspunse iel — *massa* nu se plînge, dar e rău bolnav.

— Bolnav rău ! este la pat ?

— Nu, nu-i la păt. Chiar din pricina asta *massa* Will e bolnav rău.

— Nu pricep, Jupiter.

— *Massa* a devenit cu totul gînditor. Acum are capul plecat, umerii gîrboviți, e palid ca o gîscă — și apoi face mereu la cifre.

— Cifre !

— Da, pe o placă. Apoi rătăcește toată ziua, nu-l

mai văd... Și cînd se întoarce pare așa de prăpădit!

— Nu poți tu să-ți explici pricina acestei purtări? I s'a întimplat ceva care să-l supere?

— Nu, massa, nimic supărător!

— Atunci cum?...

— Sînt sigur că massa Will a fost mușcat la cap de cărăbușul de aur.

— Ei, fugi încolo, Jupiter!

— Are destule ghiare pentru asta — și o gură. — N'am văzut nici odată cărăbuș așa rău ca acesta. Pișcă și mușcă tot ce simte aproape de el.

Stăpînul meu a fost mușcat cînd l-a adus. Ce gură, massa! Ieu nici n'am vrut să-l apuc cu degetele, l-am apucat cu o bucată de hîrtie care-i acoperea gura.

— Și crezi tu în adevăr că stăpînul tău a fost mușcat?

— Sînt sigur. De atunci nu mai visează de cît aur; ăceasta de sigur pentru că a fost mușcat de cărăbușul de aur.

— De unde știi tu că visează aur?

— L'aud noaptea.

— Mai știi, poate că ai dreptate. Dar pentru ce ai venit tu?

— Am pentru d-voastră o scrisoare de la massa Legrand.

Și jupiter îmi întinse următorul bilet:

«*Prietene,*

«Pentru ce n'ai mai venit pe la mine de atîta vreme? Nădăjduesc că nu te-ai supărat de neașteptata și repede mea schimbare.

Am avut de atunci o mare pricină de neliniște pe care nu îndrăznesc să ți-o încredințez.

Nu mi-e^e bine și Jupiter mă plictisește, cu toate bunele sale intenții.

Nimic nou în colecția mea. Dacă poți, vino cu Jupiter. Vino, vino te rog! Este o chestie foarte importantă.»

Al d-tale cu totul devotat

*William Legrand*⁴

Această scrisoare mă neliniști. Legrand nu scria așa de obicei. Inebunea oare?

Ce însemna această mărturisire de așa mare importanță? Plecai cu negrul fără să mai stau la îndoială.

În iuntea în care ne imbarcasem găsim o coasă și trei cazmale noi.

Jupiter îmi spuse că le-a cumpărat din oraș după porunca lui William, că-l costase un preț nebunesc, că nu știe ce are să facă stăpînul său cu ele dar că toanele astea noi îi erau de sigur insuflate de cărăbuș.

Atît putui doar afla. Un vînt puternic ne duse foarte repede la fortul Moultrie și la trei ore după amiază ajunserăm la colibă. Legrand ne aștepta cu o nerăbdare de om bolnav, ochii săi, cari aveau o strălucire nenaturală, făceau să-i reiasă și mai mult gâlbeneala. Îl întrebaiu dacă locotenentul G., îi înna-poiase cărăbușul.

— Da — zise el — și pentru nimic în lume n'am să mă despart de acest cărăbuș, — căci Jupiter avea dreptate, este un cărăbuș cu adevărat, de aur. Această insectă e orînduită să mă reîmbogățească, să-mi întoarcă bunurile familiei mele. Pentru ce n-ai ținea atît de mult la el? Du-te de mi-l caută Jupiter!

— Nici-o dată — zise negrul cu spaimă. — Puteți

foarte bine, massa, să-l luați singur.

Toate astea fură spuse cu o seriozitate adîncă și mi făcea rău.

Legrand se ridică cu seriozitate și se duse să aducă insecta de sub un clopot de sticlă. Era un cărăbuș măreț de o specie necunoscută și care trebuie să fie de mare preț pentru naturaliști.

Avea, pe o parte a spinărei, două pete rotunde și negre, iar pe cea l-altă o pată de formă lungueată. Aripile de deasupra aveau în adevăr fața aurului și în total greutatea sa neobișnuită te făcea să crezi pe jumătate părerea lui Jupiter; dar nu mi puteam închipui cum Legrand să împărtășească această părere.

— Te-am rugat să vii — îmi zise el cu un ton semet — pentru ați cere un sfat și ajutor în îndeplinirea voinței, soartei și a cărăbușului...

— Scumpule, — strigai eu — ieși în adevăr bolnav .. și ai face mai bine să te pui în pat de cît...

— Pipăe-mi pulsul, răspunse el.

Îi pipăiu pulsul. N'avea nici urmă de friguri, dar cine-va poate fi bolnav și fără asta. Îl stătuii sa cheme un medic, el nu primi. Ca să se liniștească, îmi cerea cu mari rugămîți să-l întovărășesc cu Jupiter într'o expediție tainică pe dealuri. Expediția ar dura toată noaptea și noi ne-am întoarce la răsăritul soarelui.

Ori cît de curios îmi păru acest capriciu, îi făgăduii să-l întovărășesc cu condiție ca la întoarcere să uite cărăbușul și să urmeze pîruncile mele ca pe acelea ale unui medic.

O pornirăm la ora patru, Legrand, Jupiter, cînele și eu. Jupiter ducea cazmalele. El pleca tot ca și mine, fără voia lui și auzii chiar scăpîndu-i cuvintele: «blestemat cărăbuș!» Legrand luase cărăbușul,

pe care îl învîrtea de capătul unci ațe de care era legat cu niște mișcări cabalistice. Sărman prieten! Plîngînd constatăm că începe să și piardă minți'e. El nu voia de alt-fel să mi lămurească scopul expediției și răspunse evasiv la toate întrebările mele.

Trecurăm prin leasa din capul insulei și intrarăm într'un loc sălbatec, pustiu unde nu se zărea nici picior de om. În frunte mergea Legrand cu cea mai deplină siguranță; după două ceasuri de umblat, la asfîntitul soarelui ajunserăm într'un ținut și mai înfiorător încă. Era un șes acoperit cu pădure, presărat cu stînci de piatră, totul într'o singurătate fi-roasă.

Fără coasă ar fi fost cu neputință să ne croim drum. Jupiter, după porunca stăpînului său, ne deschise drum pînă am ajuns la un tulipier 1) uriaș care domina împrejurimile.

Legrand îl întrebă dacă poate să se urce în copac.

După multă chibzuială sărmanul negru, care se învîrtea împrejurul copacului, răspunse:

— Da, massa, nu există arbore pe care să nu se poată cătăra Jup.

— Atunci suie-te voinicește! porunci Legrand.

— Pînă unde trebuie să mă sui, massa?

— Suie-te pe trunchiu, mai întîiu. Îți voi spune eu după asta încotro s'apuci. Ia cărăbușul cu tine!

— Cărăbușul de aur! — zbiră negrul îngrozit — să fiu al dracului dacă l-oiu atinge!

— Cum Jup, ți-e frică să atingi o gînganie mic moartă! Apucă l de această ață, dacă vrei; dar dacă nu-l iei într'un fel oare-care, am să fiu silit să-ți sparg capul cu cazmaua asta.

1) Un pom care crește în America

— Ne avînd ce să mai spuie, Jupiter luă insecta de capătul sferei, și începu să se suie pe copac cu o nemărginită băgare de seamă.

Cînd e tînăr, tulipierul are un trunchiu foarte alunecos dar după ce îmbătrînește coaja devine mătăsosă.

Suirea deci era grea. Negrul îmbrățișă cum putu mai bine triunchiul și se înălță cu greutate pînă la cea d'întîiu ramificare, la șai-zeci sau șapte-zeci de picioare de la pămînt.

— Acum încotro trebuie s'apuc massa? — întrebă el.

— Pe ramura cea mare de alături, zise Legrand.

Negrul se supuse. Se urcă, se urcă mereu și nu se mai văzu în deșeușul frunzelor.

— La ce înălțime ești? îi strigă Legrand.

— Așa de sus că văd cerul printre crăcile copacului — răspunse Jupiter.

— Atunci, privește triunchiul și socotește ramurile de sub tine. Cîte vezi?

Cinci ramuri, massa.

— Suie-te cu o ramură mai sus.

Jupiter strigă c'a atins ramura a șaptea.

— Acum, Jup strigă Legrand mergi înainte pe această ramură, atît de departe cît poți. Dacă vezi ceva curios, să ne spui.

De sigur, sărmanul meu prieten era nebun, agitația sa nu ne lăsă să ne indoim cîtuși de puțin în privința aceasta. Mă întrebam, cum să'l aduc acasă cînd auzirăm din nou glasul lui Jupiter.

Mi-e frică să merg mai departe; ramura este uscată aproape în toată lungimea ei.

O ramură uscată! spui drept, Jupiter? — răspunse Legrand — cu o voce care tremura de emoție.

— Da, massa. E' uscată că nu mai poate ținea.

— Ce-i de făcut, pentru D-zeu! — exclamă Legrand care părea disperat.

Găsisem tocmai momentul.

— Ce-i de făcut? — îi ziseiu eu. Să ne întoarcem acasă și să ne culcăm. Fii de treabă! Haide! vino!

— Jupiter, strigă el fără să mă asculte, sgîrie lemnul cu cuțitul și spune'mi dacă în adevăr e putred.

— De tot putred nu este, massa, și ași putea să mă încerc să înnaintez pe ramură, dacăși fi sigur...

— Dacă'i fi sigur? ce vrei să spui?

— Vreau să zic de cărăbuș — e foarte greu; fără el ramura m'ar ținea.

— Pungașule, te strîng de gît dacă dai drumul insectei. Ce fleacuri îmi poevstești? Incearcă-te să înnaintezi, pe ramură, cît de departe vei putea, fără să dai drumul cărăbușului și am să-ți dăruiesc un dolar.

Ispitit de făgăduiala dolarului, Jupiter executa porunca stăpînului său, dar de o dată strigă că a găsit pe arbore un craniu, că cine-va și a lăsat de sigur acolo capul și corbii ciuguliseră toată carnea. — Oh! e prins bine de arbore massa! Înțepenit cu un cuiu mare.

— Bine! — răspunse Legrand încîntat. Acum, bagă bine de seamă la ce ți-oiu spune: caută ochiul stîng al craniului!

— Oh! oh! aicea-i aici! nici n'are ochiu stîng de fel.

— Neghiob blestemat! Ști să-ți deosebești mâna dreaptă de cea stîngă?

— Fără îndoială, mâna stîngă e aceea cu care țin lemnul.

— Dar, tu ești stângaciu, și ochiul tău stâng e de aceeași parte cu mâna stângă. Poți dar acum să găsești ochiul stâng al craniului sau cel puțin locul unde a fost ochiul stâng. Ai găsit?

— Ochiul stâng al craniului este în aceeași parte cu mâna stângă a craniului? Dar craniul n'are mâini. Dar nu face nimic; am găsit ochiul stâng! Ce trebuie să fac acum?

— Scoboară cărăbușul pe alături atât de mult cât va ținea ața. Dar bagă de seamă să nu dai drumul firului

— Am făcut, massa Will! Asta nu era greu de făcut și cărăbușul care se legăna, lucea la capătul firului ca o bucată brună de aur. El ajunsese la picioarele noastre, iar Legrand luă cazmaua, însemnă în iarbă un cerc de trei sau patru yarzi ¹⁾ în diametru, împrejurul insectei și ordonă lui Jupiter să dea drumul sferei și să coboare din copac. Apoi cu mare grijă înfipse un băț în locul unde căzuse cărăbușul și măsură cu o panglică distanța de cinci-zeci de picioare dintre arbore și semnul ce pusese. Acolo înfipse un al doilea semn și trase un alt cerc de aproape patru picioare în diametru. Apoi luând o căzma și dându-ne pe cele-lalte două ne puserăm să săpăm o groapă.

Fiind deja noapte târziu, eram foarte ostenit, ași fi refuzat munca aceasta, dacă nu m'ași fi temut că turbur dulcea seninătate a prietenului meu. Nici nu-mi închipuiam c'o să-l mai putem duce-acasă; bătrânul negru îi era rob prea supus pentru ca să m'ajute într'o luptă corp la corp. De sigur el era nebun cu cărăbușul său de aur și Jupiter îl încurajase în nebu-

1) Yardul e o măsură de lungime = cu o. m. 914.

nia sa. Ce-i mai de respectat de alt-fel, ca această iluzie de a-și recâștiga averea printr'o insectă de aur? Mă pusei să sap cu cea mai mare ardoare pentru ca să-l conving mai curând de visurile sale.

Aprinserăm un felinar și ne puserăm cu toții pe muncă, cu o îndârjire demnă de o cauză mai bună. Săparăm două ore aproape în mijlocul lătrăturilor câinelui căruia a trebuit să-i punem botnița pentru ca lucrul nostru să nu atragă atenția și bănuiala cuiva.

De și trecuse două ore de săpătură, nici un semn de comoară nu se arătă. Făcurăm o pauză și apoi mai sfredelirăm pământul încă de două picioare. Descurajat în sfârșit, Legrand iese afară din groapă; după un semn al lui Jupiter strânge uneltele, scoate botnița câinelui și o pornim în tăcere spre casă.

Dar de-odată, după vre o două-zeci de pași prietenul meu scăpă o înjurătură grozavă și apucă pe negru de gât.

— Nelegiuitule! ticălosule! negru blestemat! strigă el, tu ne-ai păcălit! Spune-mi care-i ochiul tău stâng?

— Ah! massa Will, zise negrul îngrozit, apoi punând mâna pe ochiul drept: vă întreb, nu e ăsta ochiul meu stâng?

— Bănuiam eu una ca asta! Eram sigur! Uraa! strigă Legrand sărind în sus de bucurie.—Prin urmare n'am pierdut nimic! să ne întoarcem la tulpier.

Ne întoarserăm la tulpier. Acolo, Legrand atinge pe rând ochii lui Jupiter.

— Jupiter—îi zise el—prin ochiul ăsta sau prin celălalt ai scoborât cărabușul?

— Prin ochiul acesta, massa, prin ochiul stâng.

Și sârmanul negru arăta mereu ochiul drept!

Atunci prietenul meu, în a cărui nebulie începeam

să văd un fel de metodă, reluă sfoara, bățul și însemnă un nou punct departe cu câți-va yarzi de locul unde săpasem înaintea. Trase iarăși un cerc și ne puserăm din nou să săpăm. Eram îngrozitor de ostenit; dar în ciudata purtare a lui Legrand era o încăpătânare profetică, ce mă impresionase fără să vreau. Săpam cu îndrăzneală, căutând cu ochii din când în când, parc'ași fi așteptat în adevăr comoara care înnebunise pe sârmanul meu tovarăș. După o oră și jumătate de lucru, furăm întrerupți de urlăturile câinelui pe care nu-l puteam de fel stăpâni de astă dată. Respingând pe Jupiter care se 'ncerca să-i puie botnița, se puse să scurme furios pământul cu ghiarele și în câte-va secunde descoperi o grămadă de oase omenești formând două schelete complete, mai mulți nasturi de metal și niște sdrențe care păreau să fie de lână putredă. La vederea acestora, Jupiter nu se mai putu ținea de bucurie, în timp ce fața stăpânului său exprima din contră, cea mai complectă desamăgire. El ne rugă să urmăm cu străduințele noastre și eu, în timp ce dădeam ultima lovitură de cazma, mă poticnii, din pricină că vârful ghetei îmi intrase într'un belciug gros de fier ascuns pe jumătate în pământ. Atunci descoperirăm o lădiță de lemn, de formă dreptunghiulară și care fiind perfect de bine păstrată, cred de sigur că a trebuit să fie mineralizată prin vr'un mijloc oare-care,—prin biclorură de mercur poate. Lădița avea trei picioare și jumătate în adâncime. Benzi de fier călit o legau întocmai ca 'ntr'un grătar; prin ajutorul a șase inele de fier puteai s'o ridici din loc. Dar cu toate silințele noastre nu puturăm s'o mișcăm din loc, atât era de grea și ne gândirăm să ridicăm capacul, care era prins numai cu două verigi. De-odată o comoară de

o neînchipuită valoare scânteie înaintea noastră, în groapă și noi rămăserăm uimiți în fața unei astfel de grămezi de aur și de scumpeturi.

Incremenirea mea era mai mare ca a tuturor. Istovit de excitarea sa, Legrand rosti numai câte-va vorbe; cât despre Jupiter, era atât de alb, cât poate fi un negru. Increment, trăsnet, își cufundă brațele în aur până în coate, ca într-o buie plăcută, apoi strigă:

— Si toate astea vin de la cărăbușul de aur! drăguțul de cărăbuș, sărmanul, mititelul de cărăbuș, pe care-l înjuram! Ah! mi-e rușine de mine însu-mi. Ptiu! negru uricios!

Ora înainta și noi trebuia să ne grăbim pentru ea totul să fie la adăpost la noi înaintea de a se lumina. După multă chibzueală, ușurăm lădița scoțând două treimi din conținut și astfel puturăm în sfârșit s'o scoatem afară. Lăsarăm în paza câinelui lucrurile, pe care le ascuseserăm în mărăcini și ajunserăm la colibă cu cufărul fără nici o primejdie. După două ore de odihnă și o gustare care ne întremă puterile o pornirăm din nou spre munte, având cu noi trei saci mari. Ne încărcăm prada și chiar fără să ne dăm osteneala să astupăm groapa ne întoarserăm pentru a doua oară acasă la Legrand. Zorile se arătau deja pe vârfulurile copacilor. Adâncea noastră excitație ne împiedică să dormim și ne scularăm de dimineață ca să examinăm comoara noastră.

Lădița fusese plină până în gură și petrecurăm o parte din zi socotind conținutul. Totul era pus clae peste grămadă. După ce am făcut cu multă grijă prima împărțire, ne văzurăm în fața unei averi care întrecea toate visurile noastre! Era, socotind riguros monedele după cursul epocii, mai mult ca 450.000 de dolari. Toate piesele erau de aur din alte vremuri;

am recunoscut monede franceze, spaniole, germane și câteva guiné englezești. Apoi monede necunoscute, câte-va piese grele și mult întrebuințate, cu pajera ștearsă; monedă americană de fel. Prețuirea giuvaerurilor a fost mai grea. Găsiserăm o sută-zece diamante, între care unele foarte frumoase și de o mărime deosebită, opt-spre-zece rubine de o remarcabilă strălucire, trei-sute-zece smaralde foarte frumoase, două-zeci și unul de safire și un opal. Legăturile lor fuseseră desfăcute și păreau bătute cu ciocanul pentru a nu se mai putea recunoaște. Înșfârșit mai erau încă în cuțar aproape două-sute de inele și cercei, trei-zeci de lanțuri de ceasornice, opt-zeci și trei de cruciulițe foarte grele, cinci cădelnițe de mare preț, un colosal vas pentru punș cu figuri de bacante artistic săpate, două mănere de sabie admirabil lucrate și alte lucruri de cari nu mai mi-aduc aminte. Totul era de aur masiv și cântărea trei-sute-cinci-zeci de livre, cel puțin. Uitasem o sută-nouă-zeci și șapte de ceasuri superbe, dintre cari trei făceau câte cinci sute de dolari fie-care. Multe erau vechi și n'aveau nici o valoare ca orologii, dar toate erau împodobite cu pietre scumpe.

Scurt, socotirăm conținutul lădiței la un milion și jumătate de dolari și tocmai târziu, după vinderea giuvaerurilor, văzurăm cât socotisem de puțin.

Inventariul nostru terminat, Legrand, care vedea că mor de nerăbdare să aflu taina acestei ne mai pomenite minuni, îmi explică totul cu cele mai mici amănunțimi.

— Ți-aduci aminte—zise el—de seara când ți-am arătat schița grosolană a cărăbușului; atunci am fost în treacăt atins de încapătănarea cu care-mi susțineai că seamănă a cap de mort. Mai întâiu credeam că

glumești ; mi-adusei aminte în urmă de petele particulare de pe spinarea insectei și recunoscuî că observația d-tale avea oare-care temeiu.

Dar ironia d-tale mă lovea în ambiția mea de artist și m'am dus să arunc în foc bucata de pergament ce mi-o înapoiaseși, când...

— Voești-zisești eu—să vorbești de bucata de hârtie ?

— Nu ; semăna numai a hârtie, dar când am încercat să desemnez pe ea am observat că era o bucată de pergament foarte îngustă, tare murdară de alt-fel. În momentul când vream să o mototolesc, privii desemnul pe care-l criticaseși și rămăsei foarte uimit, zăbind în adevăr un cap de mort, acolo unde eu credeam c'ami desemnat un cărăbuș. Amănuntele desenului meu se potrivea oare cu conturul general al unui craniu?... Luaiu o lumânare și începui să analizez pergamentul mai cu de-amănuntul. Intorcându-l, văzuiu schița mea pe dos, așa cum o desemnasem. Era printr-o ciudată întâmplare, un craniu care se potrivea exact cu desemnul meu, nu numai prin contur, dar încă prin dimensiuni. Incremeniiu și căutai un raport, o legătură de la cauză la efect. Dar numai de cât îmi intră în minte o convingere adincă, aceea că nu era nici un desen pe pergament când am făcut schița cărăbușului ; îl întorsesem și pe față și pe dos ca să găsesc locul cel mai curat și dacă ar fi fost vre-un craniu, l-ași fi observat de sigur. Deci, aici era o taină. M'am sculat hotărât s'o descopăr, am strâns cu grijă pergamentul și mi-am îndreptat toate gândurile asupra acestei enigme pe care voiam s'o lămuresc.

După ce-ai plecat și după ce Jupiter adormise bine, începui să mă gândesc în ce mod acest pergament

îmi căzuse în mână. Găsisem cărăbușul pe marginea uscatului la o milă spre răsărit de insulă, foarte aproape de nivelul fluxului mării. El mă mușcase mai întâiu și i-am dat drumul. Jupiter cu obișnuita-i băgare de seamă, căută împrejurul lui o foaie sau așa ceva, pentru a apuca insecta căzută și zări bucata aceasta de pergament pe jumătate îngroșată în nisip. Aproape de locul unde am găsit-o, observai rămășițele unei mari corăbii, urme de naufragiu, așa de dărăpănate, în cât ai fi crezut că stau acolo de o mie de ani.

Jupiter luă pergamentul, apucă insecta și mi-o dete. Apoi o pornirăm spre colibă; pe drum ne-am întâlnit cu locotenentul G... care m'a rugat să-i împrumut cărăbușul până a doua-zi pentru a l studia în liniște. Pergamentul însă îl aveam în buzunar.

D-ta ți-aduci aminte că voind să fac schița cărăbușului, nu găseam hârtie. Căutam în buzunare, nădăduind să găsească vre-o scrisoare veche, când degetele mele dădură de pergament.

Toate aceste amănunte ce-ți povestesc, îți explică soiul de legatură ce am stabilit între o corăbie sfărâmată de coaste și un pergament purtând chipul unui craniu. Care-i raportul? mă vei întreba d-ta. Voiu răspunde că craniul este simbolul bine cunoscut al piratilor. În toate întreprinderile lor au înălțat steagul cu cap de mort.

Bagă de seamă bine că vorbim de pergament și nu de hârtie.

Pergamentul e aproape nepieritor și adese se scriu pe dânsul documente de mare importanță. E greu de scris sau de desemnat pe el. Atunci, pentru ce acest cap de mort, dacă n'are nici un înțeles ascuns? Unul din colțuri fusese distrus, dar forma primitivă fusese

drept-unghiulară : aveam în mână una din acele fâșii de cari cine-va se slujește pentru a ascunde un fapt de mare valoare, pentru a însemna o notă care trebuie să se păstreze...

— Cum poți — întrerupsei eu — să stabilești un raport între corabie și craniu, pentru că — după cum spui d-ta, craniul nu era pe pergament, atunci când ai desemnat cărăbușul?

— Aicea-i toată taina. Când am desemnat cărăbușul, nu era nici urmă de craniu pe pergament; desemnul sfârșit ți l-am dat și nu te-am pierdut din vedere până nu mi l-ai înapoiat. Prin urmare, nu d-ta ai desemnat craniul și nu se afla nimeni atunci în casă, care să-l fi putut face.

Mi-am adus aminte atunci de toate întâmplările ce au urmat în timpul vizitei d-tale. Era frig. Oh! Ce întâmplare fericită! — și un foc mare pâlpâia în vatră. Așezaseși scaunul foarte aproape de foc. Când ți-am dat pergamentul, Wolf, câinele de Terranova ți-a sărit pe umeri. D-ta îl mângâiai cu mâna sfângă, lăsând să cadă dreapta, — aceea în care țineai pergamentul — între genunchi aproape de foc. Toemai voiam să-ți zic să observi să nu se aprinză la flacăra, dar deja retrăseseseși mâna pentru a examina desemnul. Căldura de sigur, a fost cauza care a făcut să apară pe pergament craniul pe care-l vedeam. În totdeauna, o știu, au fost preparațiuni cu cari puteai scrie pe hârtie sau pergament, litere pe cari numai acțiunea focului le făcea vizibile. Pucioasa topită în apă se întrebuintează adesea; îți dă o culoare verde. Această culoare se șterge când lucrul pe care ai scris s'a răcit, dar reapare după voință încălzindu-l din nou.

Am examinat atunci capul de mort cu multă atenție

Conturururile din afară, la marginea pergamentului, erau cu mult mai lămurite ca cele lalte.

De sigur, acțiunea căldurei fusese inegală. Aprinsei focul și încălzii tare fie care parte a pergamentului. Am văzut atunci că se ivește într'un colț opus aceluia unde era desemnat capul de mort, o figură, pe care o puteai lua la început drept un cap de capră, dar care după un examen serios am văzut că era capul unui ied.

— N'am drept să-mi bat joc de d-ta — zisei eu lui Legrand. — Cine-va nu glumește cu un milion și jumătate de dolari; mărturisește cu toate astea că nu există nici un raport între pirati și capre.

- Ti-am spus, nu era chipul unei capre!

— Foarte bine, dar un ied e aproape același lucru cu o...

— Aproape, dar nu tocmai. Ai auzit poate vorbindu-se de un oare care căpitan Kidd. *Kidd* însemnează ied și m'am gândit că figura acestui animal nu era de cât un soi de iscălitură. Capul de mort din colț ținea loc de pecetie sau ștampilă. Scurt, era o scrisoare al cărei conținut nu-l cunoșteam. Imediat, nu știu pentru ce, dar mi-a venit păr'că o presimțire a unui nemărginit noroc și povestea absurdă a lui Jupiter cu cărăbușul de aur massiv, de sigur că contribuise la aceasta. Și apoi, nu era totul numai pomenit în această serie succesivă de întâmplări? A trebuit ca să fie o singură zi atât de friguroasă în cât să fie nevoie de foc; fără acest foc și fără mijlocirea cinelui în momentul precis, n'ași fi știut nici o dată de capul de mort și nici n'ași fi avut comoara aceasta!

— Haide, haide! Stau pe jăratec, scumpul meu Legrand!

— Poate c'ai auzit vorbindu-se de Kidd și de piratii săi? Legenda ni-i arată ca îngropători de comori. Legenda avea oare dreptate? Era așa de populară! Kidd și-a ascuns avutul unde-va, fără să-l mai poată regăsi, pentru că pierduse nota care arăta locul cu siguranță. Camarazii săi cari prealabil îl ajutaseră în căutăturile sale zadarnice, erau pricina acestui zvon universal, acestui basm cu comoara ascunsă și care nu se mai poate găsi.

Pentru mine principalul era că Kidd îngrămădisese averi nemărginite. Fără îndoială erau încă îngropate și acest pergament, acest pergament așa de ciudat găsit, trebuia să mi arate locul depozitului. Eram aproape sigur. Am încălzit din nou pergamentul la foc, dar nimic nu se arată. Cum era plin de murdărie, mi-am închipuit că din această pricină nu pot ajunge la scop; îl ștersei bine și l pusei într-o tigăe cu cărbuni aprinși.

După câte-va minute ridicaiu fașia de pergament și observaiu că era acoperită în mai multe locuri de semne cari semnau a cifre puse în rând. Aceste cifre iată-le; le poți examina.

Și Legrand îmi întinse pergamentul după ce-l încălzise din nou. Văzui următoarele semne, grosolan scrise cu roșu între capul de mort și ied:

$$\begin{array}{l}
 53 \begin{array}{c} + \\ + \end{array} + 305 \left. \vphantom{53} \right) 6^*; 4826 \begin{array}{c} + \\ + \end{array} \left. \vphantom{4826} \right) 4 \begin{array}{c} + \\ + \end{array} \left. \vphantom{4826} \right) 4 \begin{array}{c} + \\ + \end{array} \left. \vphantom{4826} \right) 806^* \\
 ; 48 + 8 (60) \left. \vphantom{48} \right) 85; 1 \begin{array}{c} + \\ + \end{array} \left(; \begin{array}{c} + \\ + \end{array} * 8 + 83 (88, 5^* \\
 +; 46 \left(; 88^* 96^* ?; 8 \right) * \begin{array}{c} + \\ + \end{array} \left(; 485 \right) ; 5 * \pm 2 : * \\
 \frac{1}{\pm} \left(; 4956 \ 2 \left(5^* - 4 \right) 898^* ; 4069285 \right) ; \left. \vphantom{4956} \right)
 \end{array}$$

$$\begin{aligned}
 &6+8) 4 \frac{+}{+} \frac{+}{+} ; 1 \left(\frac{+}{+} 9 ; 48081 : 8 ; ; 8 \frac{+}{+} 4 ; 48 + \right. \\
 &85;4 \left. \right) 485 + 528806 * 81 \left(\frac{+}{+} 9 48 ; (89 ; 4 \right. \\
 &\left. \left(\frac{+}{+} ? 34 ; 48 \right) 4 \frac{+}{+} ; 161 ; : 188 ; \frac{+}{+} ? ; \right.
 \end{aligned}$$

— Nu pricep nimic — îi zisei eu întorcându-i fâșia de pergament. Dacă mi s'ar făgădui toate onorile Golcondei, ca să dezleg această enigmă, ași fi sigur că nu le pot câștiga.

— Cu toate acestea — zise Legrand — dezlegarea nu-i atât de grea după cât crezi. Aceste semne au un înțeles și au o cheie. După câte știm de Kidd nu trebuie să ni l închipuim un cryptograf¹⁾ grozav; cel mult voise să nu poată să priceapă inteligența groșolană a marinarilor.

Am dezlegat eu și alte modele de zece mii de ori mai încurcate,

Imprejurările și oare care înclinare a spiritului mă făceau să mă interesez de soiul acesta de ghicitori, cât de complicate ar fi fost. Cred că totdeauna poți da de cap agerimei omenеști. Odată ce puteam să cetesc semnele, eram sigur că o să pot găsi înțelesul

«In toate scrierile secrete, prima chestie de știut e limba în care-i scrisă, căci principiile de dezlegare, chiar pentru cele mai ușoare, atârnă de mlădierea fiecărei limbi și pot să fie schimbate. Cel mai bun mijloc e să încerci pe rând toate limbile ce ți sânt cunoscute, până ce vei găsi pe cea bună. Dar în scri-

1) Cryptografie meșteșugul de a scrie cu semne nepricepute de alții.

erea ce o aveam înaintea, iscălitura singură dezlega ori-ce greutate.

«Rebusul *) cuvântului *Kidd* nu este posibil de cât în limba engleză. Alt fel ași fi început încercările mele prin limbile spaniolă și franceză, limbi în care un pirat din mășile spaniole și-ar fi încredințat taina mai de grabă.

«Vei observa că nu există spațiu între cuvinte. Cu spații treaba ar fi fost mai lesne, ași fi început în cazul acesta prin a face o analiză a cuvintelor celor mai scurte și dac'ași fi găsit, ceea-ce totdeauna e posibil, un cuvânt dintr'o singură literă A sau I (unul, eu) de pildă, aș fi privit dezlegarea ca sigură. Dar pentru că nu erau spații, trebuia să observ literile principale și de asemenea pe cele care se întâlneau mai rar. Le-am socotit pe toate și am stabilit următorul tablou :

«Semnul 8 se găsește de 33 de ori.

»	;	»	25	»
»	4	»	19	»
»	+)	»	16	»
»	+)	»	13	»
»	*	»	13	»
»	5	»	12	»
»	6	»	11	»
»	+ și 1	»	8	»
»	0	»	7	»
»	9 și 2	»	5	»
»	: și 3	»	4	»
»	: * ?	»	3	»
»	1	»	2	»
»	- d	»	7	»

1) Rebus—o ghici'oare unde în loc de cuvinte ni se dau fi guri de diferite obiecte,

«Se știe că litera care se întâlnește mai des în englezește este *e*. Literele cele lalte urmează în ordinea următoare :

A o i d h n r s t u y e f g l m n b K p q x z.
E predomină atât în cât e imposibil să găsești o frază de oare care lungime fără să fie litera principală.

«Avem dar de la început o bază de operații care mă ajută admirabil. Te poți servi de tabla aceasta într'un mod general, dar noi ne vom sluji foarte puțin de ea. Semnul nostru principal e 8, îl vom lua drept *E* din alfabet. Pentru a verifica aceasta să vedem dacă 8 nu se găsește câte-o dată dublu, căci *E* se dublează foarte des în englezește precum sânt cuvintele *meet, fleet, speed, seen, been, agree, etc.* Vedem însă că în cazul de față este redublat, de și cryptograma e foarte scurtă.

«Admitem dar că 8. înlocuește pe *e*. Din toate cuvintele limbei, *the* este cel mai întrebuintat; ne rămâne de văzut dacă nu vom găsi de mai multe ori repetată aceeași combinație de trei semne, 8 fiind cel din urmă din trei. Dacă găsim aceste repetiții, ele vor reprezenta foarte probabil cuvântul *the*. Găsim 7; făcând verificarea, semnele sânt: *i* 48. Sântem liberi dar să ne închipuim că *i* represintă pe *t*. că 4 represintă pe *h* și că 8 represintă pe *e*, — iată dar urma găsită.

«Acest singur cuvânt ce am determinat ne pune în stare să stabilim un punct și mai important: începuturile și terminările celor-lalte cuvinte. Să examinăm cazul penultim unde se prezintă combinația 4 8, — aproape de sfârșitul manuscriptului. Noi știm că ceea-ce urmează este începutul unui cuvânt. Dintre șase semne care urmează după *the*, noi cunoaștem *cinci*. Să înlocuim aceste semne prin literile

ce reprezintă, lăsând un loc gol pentru cea necunoscută.

t eeth

«Depărtăm mai întâiu pe *th*, neputând face parte din cuvântul care începe prin *t*, pentru că e imposibil, încercând pe rând toate literile alfabetului să formezi un cuvânt din care *th* să facă parte. Aceasta reduce semnele noastre la :

t ee

și ajungem la cuvântul *tree* (arbore), câștigând astfel o nouă literă reprezentată prin \dagger (plus două cuvinte alăturate : *the tree*, arbore).

«Mai departe găsim formula ; 48 care termină pe cea d'innainte dându-ne următoarea combinație :

the tree : 4 † ? 34 the

adică înlocuind cifrele cu litere :

the tree thr † ? 3 h the

«Punând în loc puncte sau lăsând loc gol în locul semnelor necunoscute, avem :

the, tree thrh .. the,

și cuvântul *through* care însemnează prin se ghicește numai de cât. Aceasta ne dă trei litere mai mult : *o*,

u, *g*, reprezentate prin \dagger ? și 3.

«Căutând cu grijă în cryptogramă semnele cunoscute vom găsi așezarea următoare :

83 (88, sauegree)

adică sfârșitul cuvântului *degree* (grad) ceea ce ne dă încă o literă *d* reprezentată prin \dagger .

«Patru litere după cuvântul *degree*, găsim :

i 46 (i 88,)

și însemnând necunoscuta cu un punct vom traduce:

th. rtee

de unde căpătăm cuvântul *thirteen* (trei-spre-zece) cu două litere noi *i* și *n*, reprezentate prin *6* și *+*.

Dacă observăm acum începutul manuscriptului, vom descoperi acum.

53 $\begin{array}{cc} + & + \\ + & + \end{array} +$

ceea-ce însemnează:

good

prima literă este un *a* și cele dintâiu două cuvinte sunt *a good* (un bun, o bună).

Pentru ca să nu ne încurcăm, să rezumăm acum descoperirile noastre sub forma de tabelă, ceia ce-ți va da un început al cheiei :

5	represintă	<i>a</i>
+	»	<i>d</i>
8	»	<i>e</i>
3	»	<i>g</i>
4	»	<i>h</i>
6	»	<i>i</i>
+	»	<i>u</i>
*	»	<i>o</i>
„	»	<i>r</i>
i	»	<i>t</i>

Sântem stăpâni dar pe zece litere dintre cele mai importante ; nu-ți mai spun toate cele lalte amănunte ale dezlogărei. Trebuie să fii convins acum că acest soi de scrieri se poate lesne dezlega și că e posibil

să le descurci cu metodă. Modul de față e dintre cele mai simple din cryptografie. Iată traducția completă a documentului :

«A good glass in the bishop's hostel in the devil's seat forty-one degrees and thirteen minutes northeast and by north main branch seventh limb east side shoot from the left eye of the dead's head a bee line from the tree through the shot fifty feet out

— Enigma îmi pare tot așa de imposibil de dezlegat ca și înainte — obiectai eu. — Cum să scoți un înțeles din jargonul acesta spă mântător ?

— Pricep încurcătura d-tale — răspuse Legrand — cu toate acestea primul meu gând fu să regăsesc în fraza aceasta împărțirea naturală care a fost în mintea celui care a scris-o, adică să-i pun punctuația,

— Cum dracul ai făcut-o ?

Mi-am închipuit că îngrămădeala aceasta de cuvinte fără nici o despărțire fusese făcută din adins pentru a fi mai greu de dezlegat.

«Un stângaci, tot deauna într'un asemenea caz, va fi înclinat să treacă măsura. El va restrânge înțelesul semnelor mai mult de cât trebuie în loc să puie o virgulă sau un punct. Examinând manuscrisul, vei găsi lesne cinci întreruperi de gemne de felul acesta. După aceste urme stabiliu deci următoarea împărțire :

A good glass in the bishop's hostel in the devil's seat, forty-one degrees and thirteen minutes north east and by north — main branch seventh limb east side — shoot from the left eye of the dead's-head — a bee-line from the tree through the shot fifty feet out. (O sticlă bună în casa episcopului în scaunul dracului — patru-zeci și unul de grade și trei-spre

zece minute Nord-Est sfert de Nord — trunchiul principal ramura a șaptea despre răsărit scoboară din ochiul stâng al capului de mort — o linie de albină de la coșac prin glonț cinci-zeci de picioare în lungime.)

— Cu toate împărțirile d-tale — îi ziseiu eu dar tot nu pricep nimic.

— Nici eu n'am priceput mai lămurit ca d-ta câte va zile — răspunse Legrand. — M'am informat mai întâiu în apropierea insulei Sullivan de o clădire care ar fi trebuit să se cheme *Locuința episcopului*. N'am obținut nici o lămurire asupra acestui subiect și voiam să cercetez mai departe, când îmi veni în minte că acest *Bishop's hostel* poate să fie al unei familii vechi anume Bessop care stăpâna de veacuri un vechiu castel la patru mile spre nord-est de insulă. Intrebaui pe negrii cei mai bătrâni depe aici; înșfârșit o femeie de treabă mi spuse că auzise vorbindu-se de Bessop's Castle (castelul Bessop) și că putea să mă conducă acolo. Dar că nu iera nici castelul nici cârciumă dar pur și simplu niște stânci.

«În schimbul unui bacșiș bun se învoi să mă întovărășescă și descoperirăm stâncile fără multă bătaie de cap. Inchipuie-ți castelul acesta format dintr'o îngrămădire ciudată de piscuri și de stânci dintre care una îmi atrase numai de cât atenția prin înălțimea și singurătatea sa. Descoperii pe fața sa despre răsărit o ieșitură îngustă, cel mult de un picior de largă; o scobitură deasupra în stâncă, îi dădea înfățișarea acelor scaune cu dosul scobit pe care le întrebuințau strămoșii noștri. De sigur acesta era scaunul dracului despre care se vorbea în pergament. Eram stăpân deacum în colo pe taina enigmei.

«Știam că sticla bună, în limba marinarilor, în

semna un ochian. Trebuia dar să mă slujesc de un ochian, fără nici o discuție. Indicațiile patru-zeci și unul de grade și trei spre-zece minute Nord Est sfert de Nord, trebuiau să mă ajute să îndreptez ochianul.

«Mă întorseiu acasă să caut un ochian, stabiliu di recția prin ajutorul unei busole de buzunar, așezaiu instrumentul la un unghiu de patru zeci și unul de grade de ridicare și-l plimbaiu de sus în jos și de jos în sus până ce am descoperit o gaură rotundă sau o ferestruie, în frunzișul unui copac mare, care domina împrejirimea.

«Zăriu un punct alb în mijlocul acestei gaure și văzuiu, după un examen atent, că era un craniu omenesc.

«Prin urmare, fraza : *principalul trunchiu, a șaptea ramură spre răsărit* — trebuia să fie relativă la poziția craniului — și aceasta : *scoboară din ochiul stâng al capului de mort* însemna : pentru că-i vorba de căutarea unei comori ascunse, trebuie să lași să cadă un glont, o greutate, din ochiul stâng al craniului și că o linie de albină, adică o linie dreaptă plecând din punctul cel mai apropiat de trunchiu și trecând prin glont, va arăta exact locul prețiosului depozit.

— Toate astea — ziseiu eu — arată o surprinzătoare lămurire și agerime. Dar ce-ai făcut după ce-ai părăsit Locuința Episcopului ?

— M'am întors acasă, după ce mi-am însemnat copacul. Cum am părăsit *Scaunul dracului* mi-a fost cu neputință să mai zăresc gaura rotundă din ori-ce parte m'aș fi pus. Aci era capo d'opera de agerime a piratului, să găsească această deschizătură care nu era vizibilă de cât pîntr'un punct, adică din strâmta scobitură din vârful stâncei.

«Jupiter mersese cu mine în expediția mea la Locuința Episcopului, se făcea că nu vrea să mă lase singur, mișcat de preocupățiunile mele. Cu toate acestea mă furișai a doua zi și alergai repede să mi găsească arborele, ceea ce n'a fost lesne.

«M'am întors noaptea și d-ta cunoști tot așa de bine ca și mine stârșitul întâmplărei.

— În timpul primelor noastre săpături — în ziseiul ieu — greșiseși locul din pricina prostiei lui Jupiter care a scoborât cărăbușul prin ochiul drept al craniului în loc sa-l lase să cadă prin ochiul stâng?

— Da. Și această greșală dădea o deosebire de două degete și jumătate cât privește punctul unde căzuse greutatea, sau mai bine zis bățul înfipt aproape de copac; greșală foarte mică la început, se mărea din pricina lungimei liniei și la distanța de cinci-zeci de picioare eram absolut rătăciți. Dar aveam atâta încredere în comoara îngropată, în cât nu m'am descurajat de fel.

— Dar semeția d-tale, mișcările solemne legănând cărăbușul! Mărturisesc că te-am crezut nebun. Și apoi pentru ce ai ținut numai de cât să scobori din craniu insecta, în loc de glonț?

— Sincer vorbind, eram căm supărat de lănuelile d-tale asupra stărei minții mele și am voit să te pedepsesc înșelându-te, după obiceiul meu. Pe itru asta legănam cărăbușul ca o pendulă, din vârful arborelui. Și observația d-tale asupra greutății insectei mi-a dat prima idee.

— Nu-mi rămâne de cât un punct de lămurit. De unde veneau scheletele găsite în groapă?

— Această întrebare mă încurcă și pe mine ca și pe d-ta; singura explicație de crezut mă îngrozește prin cruzimea ei. De sigur că Kidd a trebuit să fi

fost ajutat în operația sa ca să îngroape comoara. Treaba sfârșită, poate c'a găsit cu cale să facă să dispară acei ce mai știau țâna sa. În timp ce tovarășii săi erau în groapă, două lovituri sdravene de târnăcop ar fi fost poate de ajuns? Poate să fi trebuit două-spre-zece? Cine știe însă!

— FINE —

